

Sn. Melih Bey:

Modern sanat sözcüğü için, uzmanlar aralarında kesin bir başlangıç ve kesilme tarihi saptamasalar da sanat tarihinde bir dönem olarak kullanırlar.

Genelde bu tarihler sanatçının otonom bir birey haline gelmesiyle ve "modern" diye tanımlanan hayatla olan ilişkisi çizgisinde Courbet ve 1850'lerle, ya da Manet ve 1860'ların sonuyla başlar.

Modern lafının bir kavram olarak anlam kazanması Baudelaire'in Constantin Guys için yazdığı "Modern Hayatın Ressamı" yazısıyla görülür. Gene Modern sanat üzerine yazan Fry, Greenberg, Rosenberg gibi yazarlar, bugün modernizmin sanat tarihindeki baş yazarlarıdır. Yani modernizm denen bir periyodizasyon doğar ve bu dönemin sanatçıları yazarları ve düşünürleri vardır.

Modern Sanat dönemi ise Amerika'da 2. dünya savaşı sonrası çıkan Abstract Expressionism (Soyut Dışavurumculuk) ve onu takip eden Post-painterly Abstraction (Boyasal Resim Sonrası Soyutlama) ile sonlanır. Önce Pop ve onun ardından gelen Minimalizm ile modern sanatın verileri sorgulanmaya başlar.

Ezcümle, Modern Sanat tarihsel bir kavramdır ve miyadını doldurmuştur. Modern lafının dezigne ettiği "günümüzdeki" kavramını hiç mi hiç çağrıştırmaz.

Bu genel sanat tarihi için dünya üniversitelerinde okutulan, Janson'un History of Art'ı gibi dünyaca kabul görmüş kitaplarda bile böyledir.

Bu dönemlerde kurulan müzelere, bunlardan en görkemlisi olan New York'taki Museum of Modern Art'a bu isim bizzat müzenin ilk müdürü olan Alfred J. Barr tarafından verilmiştir. Bu müze sanata bakışı ile New York Times gazetesinin bile tarif ettiği gibi MODERNİST bir müzedir. Bir ideolojisi, bir tavrı vardır.

Modern müzeler çağdaş sanat toplayamaz mı? Tabiki toplar ve toplamaya ve sergilemeye devam etmektedirler. Ancak unutulmamalıdır ki çağdaş sanat topladıklarından dolayı yerleşmiş olan isimlerini değiştirmeleri söz konusu değildir.

İmdi, modern sanat sözünün aksine contemporary sanat kavramı ideolojik-ayrıştırıcı-dönemselleştirici bir söz değildir.

Bugün bir müzeye, 1992 yılında modern sanat müzesi ismi verilirse, hele hele uluslararası ortamda sanatla ilgilenen insanlar bu müzenin koleksiyonunda 1860'lardan başlayarak 1950'lerin sonuna kadar topladıkları eserler olduğunu, dönemsel bir müze olacağını varsayabilirler. Daha da ilginç 1992'de Modern Müze adı kullanıldığında bunun bir sanatsal tavır ve ideoloji olduğunu kabul ederler.

Buna ilaveten, bugün günümüzün sanatını sergileyen müzelere modern müze adı

verilmemektedir.

Örneklesek, Stuttgart'taki yeni yapılan günümüz sanat müzesinin adı Neue Staats Gallerie'dir.

Montreal'deki, Bordeaux'daki, müzelerin adları Musée d'Art Contemporain'dir.

Londra'daki benzerinin adı daha da ilginçtir: Institute of Contemporary Art, bundan bir de Boston'da bulunmaktadır. Bunu New York'ta karşılayan müze ise New Museum of Contemporary Art'tır.

Milano'da Civico Museo Arte Contemporanea'dır. Prato'daki son yaptıkları müzenin de adı Museo Arte Contemporanea'dır. Lizbon'da son yapılan müzenin adı ise Museu de Arte Contemporânea'dır. Barselona'da da, Madrid'te de keza öyle.

Japonya'da Tokyo Museum of Contemporary Art vardır.

Bu liste daha çok uzar, ben sadece değişik ülkelerden örnekler verdim. Ancak yukarıda sıralanan müzelerin tümünün 15 yıllık bile bir geçmişi olmaması Feshane'ye verilecek ad konusunda yeterli bir uyarı olmalıdır.

Modernin ne demek olduğu ve modernizm tartışması 1970'lerin sonunda başlamış ve 1980'lerde iyiden iyiye kızışmış ve yerine oturmuştur. Yani tartışma ve kavramın anlamı yapılan üretimden daha sonra olmuştur. Dolayısıyla 1970'lerin ortalarına doğru bile çağdaş sanat müzelerine hala Centre Pompidou örneğinde olduğu gibi modern adı konulanları olmuştur. Ancak, Pompidou'da çok yetkin bir modern sanat bölümü olduğu kadar, yukarıda sayılan müzelerden daha önce isimlendirilmiş ve yapılmıştır. Bu anlamda bir örnek teşkil edemez.

Günümüzde yapılan sanat çağdaştır ama "post-modern" olması gerekmez. Modern gibi post-modern'de gittikçe bir tavrı ve yaşamakta olduğumuz dönemi belirleyen bir kavram haline gelse de, o da tıpkı modern lafı gibi içi yüklü bir kavramdır. Ancak contemporary lafı yüklenmiş bir kavram taşımaz, günümüze değin olanı anlatır sadece.

Burada sadece bir sorun vardır. O da "çağdaş" lafının Türkçe'de tam anlamıyla contemporary sözcüğüyle örtüşmemesidir. Çağdaş ingilizcedeki modern sözünün anlamına hiç mi hiç gelmez ancak, tam da contemporary değildir.